

**Jerzy Bąbel, W. Borkowski, W.
Migal, S. Sałaciński, M. Zalewski, H.
Łęgowiecka**

**Krzemionki k. Ostrowca Św., gm.
Bodzechów, woj. kieleckie. Rezerwat
Archeologiczny**

Informator Archeologiczny : badania 18, 26

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRUSZWICA
woj. bydgoskie
Stanowisko 13

patrz
okres lateński

KRZEMIONKI k. Ostrowca Św., gm. Bodzechów
woj. kieleckie
Rezerwat Archeologiczny

Państwowe Muzeum Archeologiczne
w Warszawie

Badaniami kierował mgr Jerzy Ejszel. W badaniach udział wzięli: mgr mgr W. Borkowski, W. Migal, S. Salskiński, M. Zalewski oraz H. Łęgowiecka a także młodzież i nauczyciele z Zespołu Szkół Górniczych w Ostrowiu Lubelskim. Finansowało PMA w Warszawie oraz resort górnictwa. Szósty sezon badań. Kopalnia krzemienia palenistego. Neolit, wczesna epoka brązu. Kultury amfor kulistych i mierzanowicka.

Kontynuowano badania z lat 1979-83, których celem jest przebadanie szybów i pracowni krzemieniarstwach wzdłuż magistrali wykopów 0.00-250.00 a także przebadanie części podziemi w rejonie podziemnej trasy w celu udostępnienia ich ruchowi turystycznemu.

Badano zagruzowane podziemia przyległe do szybów 1,2,3 /ok. 28 m²/, podziemia szybu 7/610 /ok. 6 m²/ oraz szyb 6/668.

Badania chodników w rejonie szybów 1,2,3 ujawniły szereg oryginalnych wnętrz kopalnianych z filarami z litej skały wapiennej oraz okienkami wentylacyjnymi. Te podziemne konstrukcje zostały odpowiednio wyeksponowane podczas prac nad pogłębioną trasą turystyczną, której inwestorem jest Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu a wykonawcą Świętokrzyski Oddział Przedsiębiorstwa Robot Wiertniczo-Górnicznych w Kielcach.

Badania podziemi szybu 7/610, do których dotarto w ub. r. po wykonaniu w litej skałe wapiennej współczesnego szybiku "O" i sztolni, ukazały zagruzowaną komorę o wysokości 1 m. Na ścianach oraz stropie tego wyrobiska odkryto liczne ślady pracy, w gruzie natomiast narzędzia górnicze - krzemienne tłuki oraz węgle drzewne.

Zakończono badania szybu 6/668, który na polu górniczym jest punktem granicznym pomiędzy szymbami jamowymi /badanymi w latach 1979-82/ oraz szymbami komorowo-filarowymi i stanowi interesujący przykład dwupoziomowej eksploatacji krzemienia. Szyb ten miał gł. 3,6 m. Dno jego dość nieregularne w planie, posiadało wym. 5,15 x ok. 4 m. Był on wkopany w hałdy dwóch sąsiednich szybów. Górna jego część do głębokości ok. 2,3 m usytuowana była w glinie zwietrzelinowej. Eksploatowane poziomy warstwy krzemienionosnej znajdowały się na głębokości ok. 2,7 m i 3,55 m. Górny poziom eksploatowany był po wykonaniu łdiku /6-7?/ dookólnych nisz o przeciętnej wysokości ok. 80 cm, wykonanych w glinie zwietrzelinowej i częściowo w zwietrzałym wapieniu. Na dnie szybu odkryto negatywy 8 konkrekcji krzemiennych. Od wschodniej strony dna, w kierunku której opada warstwa krzemienionosna, ukazały się podziemne wyrobiska sąsiedniego szybu, wykonane w litej skałe wapiennej. Niektóre z nich były całkowicie zagruzowane. W jednym przypadku stwierdzono zarwanie się stropu i runięcie do tych wyrobisk zaasyfikacja szybu 6/668.

Szyb ten ze względu na fakt, iż ilustruje on dotychczas nieznanne sposoby wydobywania surowca krzemienno w Krzemionkach proponowany jest do przyszłej ekspozycji muzealnej. Został on tymczasowo zabezpieczony tak, aby można było w nim w odpowiednim czasie dokonać niezbędnych prac konserwatorskich.

W trakcie badań uzyskano 4.271 szt. artefaktów. Z szybu 6/668 pochodzi: konkrekcji 1 ich fr. - 192, obłupów - 14, odłupków całkowicie powierzchniowych - 126, odłupków częściowo powierzchniowych - 513, odłupków negatywowych - 132, wiór całkowicie powierzchniowy - 1, wiórów częściowo powierzchniowych - 7, pseudowiórów - 4, łusek - 217, rumoszu naturalnego - 48, okruchów - 98, nie określonych pozostałości produkcyjnych - 582, wczesnych półwytworów narzędzi rdzeniowych - 3, półwytwór siekierzy czworociennej - 1, tłuków kamiennych - 8, fr. kłofów kamiennych - 2, fr. narzędzi krzemiennych - 2, narzędzie rogowe - 1 szt.

Z szybu 7/610 pochodzi: konkrekcji 1 ich fr. - 166, obłupów - 32, rumoszu naturalnego - 40, okruchów - 291, nie określonych pozostałości produkcyjnych - 84, odłupków całkowicie powierzchniowych - 104, odłupków częściowo powierzchniowych - 171, odłupków negatywowych - 125, wiórów częściowo powierzchniowych - 4, wiórów negatywowych - 3, pseudowiórów - 13, łusek - 159, tłuków kulistych krzemiennych - 3, tłuków krawędziowych krzemiennych - 19, tłuk punktowy krzemienno - 1 szt.

Z wyrobisk w rejonie szybów 1,2,3 pochodzą następujące zabytki krzemienne: konkrekcji 1 ich fr. - 91, obłupów - 20, odłupków całkowicie powierzchniowych - 30, odłupków częściowo powierzchniowych - 40, odłupków negatywowych - 4, wiórów częściowo powierzchniowych - 2, pseudowiórów - 2, łusek - 24, rumoszu naturalnego - 6, okruchów 83, nieokreślonych pozostałości produkcyjnych - 158, tłuk krawędziowy - 1, tłuk punktowy - 1 szt.

Zabytki znajdują się w magazynach muzealnych w Krzemionkach.

Prace będą kontynuowane.